

Prądnik. Prace Muz. Szafera	34	119–122	2024
-----------------------------	----	---------	------

ZBIGNIEW SZELAĞ¹ , STANISŁAW SZAFRANIEC²

¹Institut Biologii i Nauk o Ziemi, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków, e-mail: aszzelag@wp.pl

²Babiogórski Park Narodowy
Zawoja 1403, 34-221 Zawoja, e-mail: jafer@wp.pl

**TARAXACUM NIGRICANS S. LAT. (ASTERACEAE)
NOWY GATUNEK WE FLORZE BABIEJ GÓRY**

***Taraxacum nigricans* s. lat. (Asteraceae)
a new species in the flora of Mt. Babia Góra**

Abstract. An interesting dandelion belonging to *Taraxacum* sect. *Alpestris* was found on the northern slope of Mt. Babia Góra in the Western Carpathians. It is morphologically similar to *T. nigricans* from the Lower Tatra Mountains in Slovakia, but its taxonomic status requires detailed studies.

Key words: Babia Góra massive, Poland, *Taraxacum* sect. *Alpestris*, Western Carpathians

Kocioł polodowcowy na północnych zboczach Babiej Góry charakteryzuje się wyjątkowym bogactwem florystycznym. Na jego skalnych półkach, piargach i w ziołoroślach spotyka się większość występujących na Babiej Górze górskich gatunków roślin naczyniowych (Walas, 1933). Od kilku lat ten trudnodostępny obszar jest przez nas regularnie odwiedzany, co doprowadziło do interesujących odkryć (Szelağ, 2024; Szelağ & Szafraniec, 2022, 2023). Także ubiegłoroczny sezon wegetacyjny okazał się owocny, gdy m. in. znaleźliśmy dosyć dużą populację roślin, które zaliczamy do *Taraxacum nigricans* s. lat. Nasza ostrożność wynika z opinii prof. Jana Kirschnera z Instytutu Botaniki Czeskiej Akademii Nauk w Průhonicach, który na podstawie fotografii (ryc. 1–2) uznał, że mogą one należeć do nowego gatunku z grupy *T. nigricans*. W 2024 roku zostały zebrane i przekazane prof. Kirschnerowi nasiona tych roślin w celu rozpoczęcia uprawy i dalszych badań.

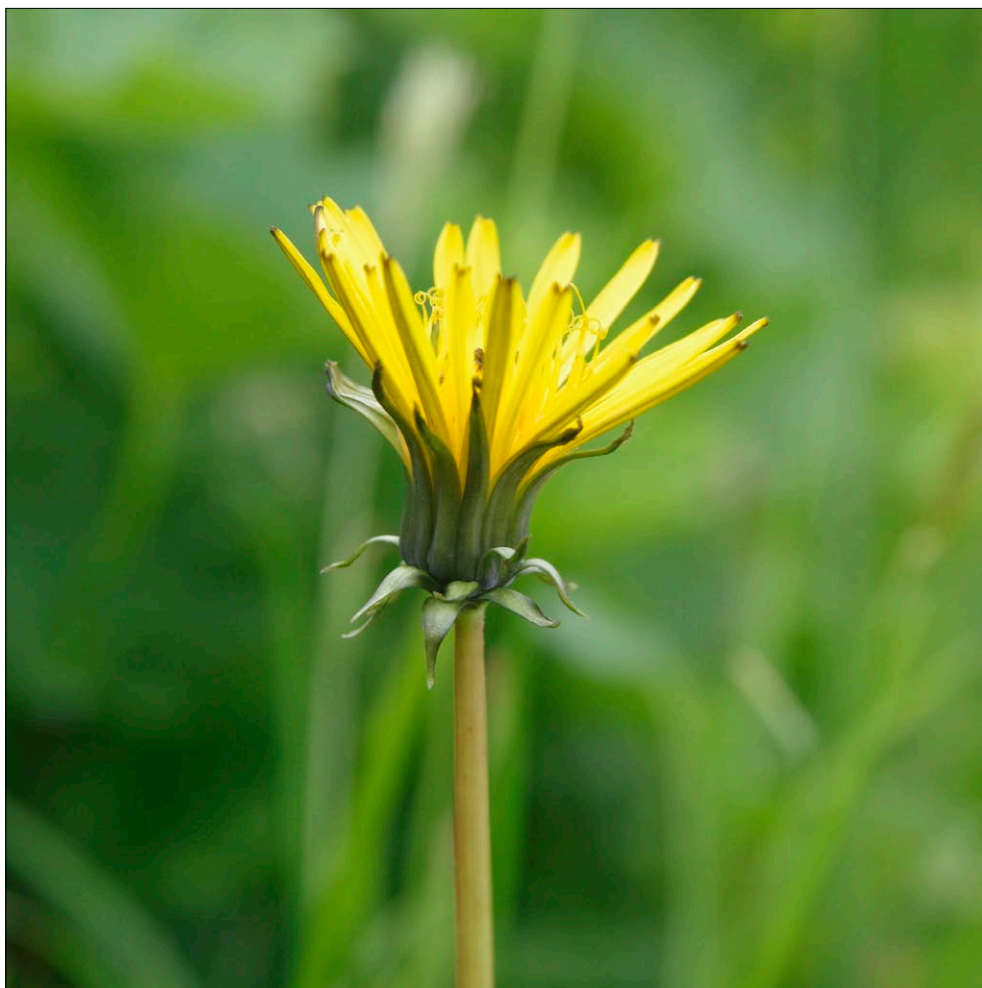
Odkryte stanowisko znajduje się u podnóża północnego zbocza Kościółka Wschodniego, na wysokości 1480–1500 m n.p.m. Populacja składa się z co najmniej 25 roślin skupionych na około dwóch arach. Bardziej szczegółowe obserwacje nie były prowadzone. Z ciekawszych gatunków rosnących w tym samym płacie roślinności warto wymienić *Alchemilla incisa* Buser, *Arabis alpina* L., *Pedicularis hacquetii* Graf, *Phyteuma orbiculare* Jacq., *Soldanella carpatica* Vierh. i *Traunsteinera globosa* Rchb.

Ryc. 1. *Taraxacum nigricans* s. lat. na Babiej Górze. Fot. Z. Szelał, 12 lipca 2023

Fig. 1. *Taraxacum nigricans* s. lat. on Mt. Babia Góra. Photo by Z. Szelał, July 12, 2023

Wg *Flory Polskiej* (Tacik, 1980) *Taraxacum nigricans* (Kit.) Reichenb. występuje w Karkonoszach i Tatrach, a poza granicami naszego kraju także w górach Marmaroskich. Taki sam zasięg gatunku przedstawiono w *Atlasie rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce* (Zajac & Zajac, 2001) oraz w publikacji Marciniuka i in. (2010). Jest to wynik koncepcji polegającej na uznaniu za konspecyficzne dwóch odrębnych gatunków, tzn. zachodniokarpackiego *T. nigricans* (Kit.) Reichenb. i karkonoskiego *T. alpestre* (Tausch) DC. Chociaż problem ten został wyjaśniony przez Štěpánka i in. (2011), błędne ujęcie taksonomiczne zostało powtórzone w najnowszym wydaniu, jakże ważnego dla polskich botaników, adnotowanego wykazu gatunków roślin naczyniowych Polski (Marciniuk & Marciniuk, 2020).

Ryc. 2. *Taraxacum nigricans* s. lat. na Babiej Górze. Fot. Z. Szeląg, 12 lipca 2023

Fig. 2. *Taraxacum nigricans* s. lat. on Mt. Babia Góra. Photo by Z. Szeląg, July 12, 2023

Ostatnio Štěpánek i in. (2023) zakwestionowali występowanie *T. nigricans* w Polsce. Opierając się na rewizji materiałów zielnikowych stwierdzili, że żaden z arkuszy zebranych w Wysokich Tatrach i zdeponowanych w KRAM pod nazwą *T. nigricans* nie należy do tego gatunku. Ich zdaniem występowanie *T. nigricans* ogranicza się do Niskich Tatr, natomiast rośliny z Wysokich Tatr na Słowacji należą do *T. rupicaprae* Štěpánek & Kirschner. Brak jest niestety informacji o występowaniu *T. rupicaprae* po polskiej stronie Tatr, ponieważ zainteresowanie czeskich botaników prowadzeniem tu badań nie spotkało się z akceptacją Tatrzańskiego Parku Narodowego.

Podziękowania

Dziękujemy doktorowi Tomaszowi Pasierbkowi, dyrektorowi Babiogórskiego Parku Narodowego za przychylność i wsparcie organizacyjne naszych badań. Jesteśmy wdzięczni profesorowi Janowi Kirschnerowi za cenne wskazówki i zainteresowanie się problemem.

PIŚMIENNICTWO

- Marciniuk, P., Marciniuk, J., Gruzewska, T. & Głowacki, Z. (2010). Rodzaj *Taraxacum* w Polsce. Wiadomości ogólne. Zbiór i oznaczanie. *Monografie*, 119, 1–113. Siedlce: Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego.
- Marciniuk, J. & Marciniuk, P. (2020). *Taraxacum*. W: Z., Mirek, H., Piękoś-Mirkowa, A., Zajac & M., Zajac (red.) *Vascular plants of Poland an annotated checklist* (s. 174–191). Kraków: W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences.
- Štěpánek, J., Kirschner, J., Jarolímová, V. & Kirschnerová, L. (2011). *Taraxacum nigricans*, *T. alpestre* and their allies in the *Taraxacum* sect. *Alpestris*: taxonomy, geography and conservation status. *Preslia*, 83, 537–564.
- Štěpánek, J., Kirschner, J. & Uhlemann, I. (2023). A survey of the oreophytic species of *Taraxacum* in the Carpathians reveals a very limited overlap with the flora of the Alps. *Preslia*, 95, 475–591.
- Szelaĝ, Z. (2024). Two new species in *Hieracium* sect. *Alpestris* (Asteraceae) from Mt. Babia Góra, Western Carpathians, Poland. *Phytotaxa*, 645, 278–285.
- Szelaĝ, Z. & Szafraniec, S. (2022). Odnalezienie *Salix kitaibeliana* (Salicaceae) w Babiogórskim Parku Narodowym. *Prądnik. Prace i Materiały Muzeum im. Prof. Władysława Szafera*, 32, 25–30.
- Szelaĝ, Z. & Szafraniec, S. (2023). *Hieracium pilosum* (Asteraceae) nawy gatunek we florze Babiej Góry. *Prądnik. Prace i Materiały Muzeum im. prof. Władysława Szafera*, 33, 23–30.
- Tacik, T. (1980). *Taraxacum* Wiggers. W: A. Jasiewicz (red.), *Flora Polska. Rośliny naczyniowe Polski i ziem ościennych*, Tom 14. (s. 7–199). Warszawa, Kraków: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Walas, J. (1933). Roślinność Babiej Góry. *Monografie Naukowe*, 2, 1–68. Warszawa: Państwowa Rada Ochrony Przyrody.
- Zajac, A. & Zajac, M. (red.). (2001). *Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce*, (s. xii + 714). Kraków: Pracownia Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego.

SUMMARY

A population of plants belonging to *Taraxacum* sect. *Alpestris* was found on Mt. Babia Góra in the Western Carpathians in southern Poland and provisionally classified as *Taraxacum nigricans* s. lat. According to Professor Jan Kirschner from Institute of Botany of the Czech Academy of Sciences in Průhonice, they may represent a new species and should be the subject of detailed studies. No taxa of *T. sect. Alpestris* had been previously found in this area.